

Art. nr. 3 1997 fra Blaker og Sorum historielag

Gjortlerhåndverket i Blaker

Ordet gjørtler betyr egentlig belte- og spennemaker, men har til alle tider vært mer generelt brukt om håndverkere som har hatt til oppgave å forarbeide pryd- og nyttegenstander, særlig i bronse og messing. Allerede på 1200-tallet kjenner vi til gjøtlere i Norge som blant annet arbeidet med grytestøping. Noen var også klokkestøpere.

Som for annet håndverk var også dette først og fremst drevet i byene. Men fra 1700-tallet og frigivelsen av byprivilegiene, spredte håndverket seg til bygder over hele landet. I Blaker var det verksteder på forskjellige steder i bygda. Yrkesmiljøet hadde Blaker felles med Aurskog, ettersom de to bygdene utgjorde en kommunal enhet til 1919.

I forbindelse med folketellingen i 1801 ble det satt opp en fortegnelse over personer som drev håndverk i Aurskog og Blaker. Ole Johannessen Snten nevnes da som eneste gjørtler i kommunen. Snten er plass under Hareton i Aurskog. Noe senere finnes gjøtlere på Korsmo under Eikeberg i Aurskog og Kville i Mork krets i Blaker.

Fra Toten til Blaker

Gjørtler Hjalmar Lundberg fortalte i et intervju som undertegnede hadde med ham for Indre Akershus Blad i 1951, at det var en mann fra Toten som innførte gjørtlerhåndverket i Blaker. Han var bjelle- og knappstøper. Johannes het han, etternavnet kjente ikke Lundberg, for han ble aldri kalt annet enn Johannes Totning. En av dem som lærte av ham, var Kristian Kville på Tømte i Mork. I Kvilles verksted fikk andre igjen opplæring.

Klokkestøper Lars Hansen Myrmellem

Lars Hansen, født i Udenes 1843, kom i lære hos Kristian Kville. I 1868 kjøpte

Lars Hansen eiendommen Myrmellem br.nr. 16 i Blaker. Like etter overtakelsen bygde han en egen verkstedbygning og tok opp gjørtlerhåndverket der. Lars Hansen Myrmellem ble alt i slutten av forrige århundre kjent som gjørtler og klokkestøper vidt utover. Han nevnes av Anders Heyerdahl i «Urskogs Beskrivelse». I en registreringsrapport om buklokker i Nes Romerike, som Jan Erik Horgen laget for Raumes Historielag i 1984, nevnes sju Blaker-klokker som stammer fra Lars Hansens verksted mellom 1870 og 1900. Lars Hansen signerte som regel buklokkene sine «Støbt af L. Hansen i Blakier» og kunne også ha med årstallet for støpningen.

Buklokke er den mest brukte betegnelse på klokke opphengt i tårn på stabbur. Ved at klokken kalte de utarbeidende inn til måltidene, ble også matklokke og vellingsklokke mye brukt i daglig tale. Gårdsklokke kjennes også vel i omtale.

Til Blaker kirke utførte Lars Hansen Myrmellem i 1901 de fire 20-armede lysekronene som henger i skipets midtlinje. Kronene har senere fått innmontert elektrisk lys.

Gjörtleren Hjalmar Lundberg

Hjalmar Lundberg var født i 1880 på Sørli i Fossum krets. Hans far var skredder, og det var fra først av meningen at Hjalmar skulle velge samme yrke. I 1951, etter 55 år som gjørtler, fortalte han:

- Jeg hadde ikke videre lyst på syngen, den lå ikke for meg. I to år var jeg med'n far for å lære. Den gang brukte skredderne å farte om fra sted til sted for å sy for folk. Så hendte det en dag vi var borte på en gård og sydde, at jeg kom til å kjøre maskinnåla tvers gjennom pekefingeren. Da ble jeg fornøyd av hele skredder-gjerningen, og sa til'n far at dette var siste stedet hvor jeg var med og sydde. Dagen etter gikk jeg til Myrmellem, og spurte Lars Hansen om å få begynne i gjørtlerlære. Han sa at jeg kunne få begynne hos ham med det samme. Det var

den 17. september 1896 at jeg kom dit, som sekstenåring.

Læretiden var fire år, og etter endt læretid arbeidet Hjalmar Lundberg som svenner i 16 år for sin læremester. Lars Hansen Myrmellem hadde flere svenner og læregutter, så produksjonen i verkstedet ble holdt oppe også mens han selv var på salgsferder. Han fór vidt omkring, til Telemark og opp gjennom Østerdalen. På Christianiamarkedet og Drammensmarkedet var han en årvisst gjest. Han førte da med seg bjeller for ku, hest og sau, og knapper for hornkveg. Noen dombjeller hørte også med i kolleksjonene.

En allsidig produksjon

Da Lars Hansen Myrmellem ble aldrende, overlot han de større arbeidene til svennene. Lundberg utførte alterstaker til Auli kapell og lysekroner til Rømskog kirke. I 1916 sluttet Lars Myrmellem. Hjalmar Lundberg leide verkstedet hans i to år. Han hadde i 1906 bygd bolighus på Lundberg, et annet sted i Myrmellegrenda. Der oppførte han i 1918 sin egen verkstedbygning.

Nye produkter som ble etterspurt fra Hjalmar Lundberg var mortere, vindusvridere, møbelnøkler og beslag til seletøy. Fortsatt var det aktuelt med bjeller. Hjalmar Lundberg hadde mest leveranse til firmaer i Oslo. Om gårdsklokkene han støpte, nevnte han at en kom til Engerdal, en til Dovre og en så langt vekk som til en bygd i Nordfjord. Om denne leveringen fortalte han:

- Han fra Nordfjord som skulle ha klokka var elev ved Statens Husflidsskole i Blaker. Det skulle være en ganske liten klokke. Jeg trodde at den ville bli for liten. Men han mente at den nok skulle greie seg, for gården hans var ikke så stor. Siden fikk jeg brev fra ham, og i det skrev han at klokka kunne høres over hele bygda. Det hadde seg slik at gården lå opptil et høyt fjell øverst i bygda, og lyden ble kastet tilbake fra fjellveggen og hørtes like ned til fjordkanten.

På spørsmålet om hvordan han likte å arbeide i gjørtlerhåndverket, svarte Hjalmar Lundberg:

- Jeg synes at det har vært et meget interessant og trivelig arbeid. Litt slitsomt har det nok vært av og til. I 1920-årene, da det var så gjevt med mortere, fikk jeg ofte bestillinger på tusen stykker om gangen. For å få effektivt bestillingene noenlunde snart, måtte jeg støpe 60 mortere om dagen. For å greie det, måtte jeg stå i støperiet fra klokken halv sju om morgenen til klokken 23.00 om kvelden. Men syntes jeg at det om sommeren var for varmt å drive inne, stengte jeg verkstedet og koblet av ved å ta jobb i slåttonna eller noe annet.

Hjalmar Lundberg holdt på i noen år etter 1950. Ingen av hans barn gikk inn i hans yrke. Verkstedbygningen på Lundberg er senere revet. På stedet hvor Lars Hansen Myrmellem drev, er det ingen hus igjen.

Virksomheten på Stensrud

I 1897 kjøpte gjørtler Anders Kristiansen gården Stensrud i Mork krets. Han var født i 1860 på Myrmellem, som hans far Kristian Andersen Myrmellem solgte til Lars Hansen i 1868. Til Stensrud kom Anders Kristiansen fra Sandem. På Stensrud ble det bygning for gjørtlervirksomhet. Flere hadde sin beskjeftigelse der i gjørtlerhåndverkets glanstid. Anders Kristiansen Stensruds sønn Johan Stensrud, født i 1890, tok over og holdt på i faget opp i pensjonsalder.

Gjørtlertradisjonen i Blaker holdes fortsatt vedlike av Knut Korsmo, som nå er i pensjonistalder. Han er født i Aurskog, og fikk opplæring av faren Kristian Korsmo på Lindstad ved Jahr. Både Knuts farfar Korsmo og morfar Stensrud var gjørtlere. For Knut Korsmo er gjørtleryrket egentlig et biyrke. Han har arbeidet ved Sørumsand Verksted, og fulgte med over i Kværner Industrier. I 1966 kjøpte han Mork meieri, hvor han har laget til et velutstyrt verksted. Han leverer fortsatt mindre komponenter til kraftturbiner. Og i tillegg finner han tid til støping særegent som gjørtler. Nå nevnes Knut Korsmo som den eneste gjørtleren sør for Trondheim.

Odd Skullerud

Matklokka på Nordli

Da Sørums kommunen besluttet å rive det gamle stabburet på Nordli på begynnelsen av 1960-tallet, fulgte ikke matklokka med i handelen. Den ble satt i låvebrufoten, og der har den stått siden.

Kåre Svarstad på Nordli Vestre har sagt seg villig til å få klokka hengt opp på eget stabbur. Kulturutvalget i kommunen har gått inn for at han skal få leie klokka til dette formål, og vil at historielaget skal ha tilsynsmyndighet med klokka.

Planen er nå å få snekret et klokketårn og få matklokka på plass i løpet av sommeren. Dersom noen av våre lesere kan bidra til å belyse historien til klokka, vil disse spalter være åpne.

Ikke våpenhus ved Frogner gamle kirke

Riksantikvaren har i vedtak av 7. mai 1996 avslått bygging av våpenhus ved Frogner gamle kirke fordi et tilbygg uomgjengelig leder til at et kirkehus med utvetydig middelalderpreg delvis går tapt, idet man partielt gjenoppretter bildet av 1800-tallskirken. Dette vil ifølge riksantikvaren skape en situasjon som visuelt reflekterer motstridende bestrebelser: På den ene siden ønsket om en mest mulig autentisk middelalderkirke, i motsats til et element som peker tilbake mot 1800-tallskirken. Riksantikvaren finner det vanskelig å gi avkall på de vesentlige kvaliteter som ovenfor er antydning, når ikke mere vinnes.

I Frogner menighetsråd er man relativt overrasket over vedtaket fordi en tidligere hadde fått klarsignal til bygging av et våpenhus i tilknytning til Frogner gamle kirke. Riksantikvaren er fullt på det rene med sitt tidligere vedtak av 4. mars 1982, hvor han sier at det *ikke* foreligger prinsipielle innvendinger til at det oppføres våpenhus. Situasjonen er imidlertid at kravene til forandringer av middelalderbygninger i mellomtiden er vesentlig skjerpet.

Frogner menighetsråd tar riksantikvarens beslutning til etterretning, og har akseptert at bygging av våpenhus ikke lenger er aktuelt. Som alternativ anvendelse av de innsamlede og bevilgede midler, kr. 70.000,-, vurderer en å få støpt en klokke plassert på kirkeloftet med ringetau ned i selve kirkerommet. Riksantikvaren har gitt grønt lys for en slik løsning.

Fra menighetsbladet

Artikkel med ny aktualitet: Stokkebåtfunn i Fet

I Årbok for Romerike Historielag IV fra 1961 har vi funnet en artikkel av Ingeborg Østbye, som i lys av de siste begivenheter rundt funnet av stokkebåten i Glomma ved Sørumsand har fått ny aktualitet:

Breisjøen i 1928

I Fet er det funnet to stokkebåter, slike man i gammel tid laget av en trestamme som man hulet ut. Den ene stokkebåten er funnet i Breisjøen i 1928 av forstmester Bernt Saugen og skogvokter Johs. Lintorp. Breisjøen var visstnok nedtappet det året på grunn av bygging av en dam. De to karene så enden av en kano stikke opp av botnmudderet like ved damkledningen. De fikk den fram i dagen og opp på en fjellknaus. Saugen underrettet Universitetets Oldsaksamling om funnet. Året etter kom en mann derfra for å se på stokkebåten, men han fant den ikke. (Det var vel heller ikke så lett uten kjentmann.)

Båten var - etter finnernes utsagn - godt bevart, men rått tilhagd. Den var visstnok bortimot fire meter lang og ca. en halv meter bred. På begge sider var det huller for utliggere, så båten ikke skulle kante. Slike runde, smale båter er nok temmelig ustøe. Lintorp mener den gamle båten senere er blitt ødelagt, opphugd av folk som har tent seg opp bål i skogen, og det er vel sannsynlig. Saugen mener den kan være blitt neddemmet igjen, og det ville være vel om så var.

Opptjern 1927

Den andre stokkebåten ble dratt opp av Opptjern i 1927 av Per Steffensen. Den var dårlig bevart. Den ene langsiden var råtnet vekk. Den båten var ca. to meter lang og halvmeteren bred. Bakenden av båten var 10 - 12 cm tykk. Ellers var veggene tynne. I den langsiden som var bevart, var det en rekke huller, boret i rett linje langs siden, altså for utliggere. Denne defekte kanoen ble beskuet av mange, men endte dessverre sine dager på et St. Hans-bål.

Hvor gamle kunne disse stokkebåtene være?

Stokkebåter fra steinalderen

Båter laget av en uthulet trestamme er ved siden av skinnbåter den eldste båttypen vi har. Den er oftest laget av en eikestamme, og derved har den gitt opprinnelsen til navnet eike. Men om de to beskrevne eikene fra Fet mente finnerne at de visstnok var av gran eller furu.

På bilder som skal illustrere steinalderen, ser vi stokkebåten under utarbeidelse eller ute på vannet. Og det er riktig. Men derved er stokkebåten grodd inn i vår bevissthet som noe som *bare* hører steinalderen til. Vi ser av helleristninger at alt bronsealderbåten har utviklet seg til å bli stor og flott og et godt sjøgående fartøy. Men stokkebåten har nok holdt seg til daglig bruk i lang tid framover. Og i innlandsdistriktene har dette primitive fartøyet blitt brukt nesten til vårt eget århundre. I Trondheim Museum

Her fortsetter Gunhild Nilsens fortelling. Denne gang blir vi bedre kjent med morfaren Gunnerus Frogner. Spørsmålet fra nr. 1, 1997 om husbyggen Nils laget dører og vinduer til Rødsrud eller Eidsvald er besvart av en av våre lesere slik: Isak Rødsrud kom fra Hurdal til Eidsvold Gård, som han hadde kjøpt, i 1909. Sønnen Gudbrand og sønnesønnen Svein har senere drevet gården. Svein og Grethe Rødsrud, som begge er medlemmer av Historielaget, endret navneformen til det gamle Eisval Gård. Det er deres sønn Even som eier og driver gården i dag.

er det en stokkebåt som skal ha blitt brukt i

Rennebu til 1912, da den ble brakt til museet. Da var den 80 år gammel.

Merkelig nok er det hittil ikke funnet noen båter fra steinalderen i Norge. Det er det derimot i Danmark. Den eldste stokkebåten som er funnet i Norge så langt er visstnok fra merovingertiden (ca. 600 - 800 e. Kr.). Det er i hvert fall vanskelig å datere funne båter til tidligere tider.

Finnebåter

Det kunne vært morsomt om stokkebåtene fra Fet hadde vært steinalderbåter. Men det var de nok ikke. En må i alminnelighet dypere ned i mudder og myr for å finne så gamle saker. Det er heller ikke nå mulighet til å kunne konstatere hva slags redskap disse kanoene har vært hulet ut med.

Så svært mange stokkebåter er ikke funnet i Norge. Og den langt overveiende delen av dem er funnet i Solør, helst øst for Glomma. Professor Bjørn Hougen forteller om et vann i Brandval hvor det er funnet seks stokkebåter. Nå vet vi at i første halvdel av 1600-årene foregikk det en betydelig finneinnvandring over riksgrensen og inn i Solør, og delvis videre inn i landet. Den store tyngden av stokkebåter fra Solør skulle tyde på at finnene i Norge har brukt stokkebåter i langt større utstrekning og i langt senere tid enn nordmennene i landet. Det kan da være en mulighet for at stokkebåtene i Fet har vært laget og brukt av innvandrede finner.

Alderen er nok da ikke mer enn 200 år. På den annen side har en ikke i Fet hørt om at stokkebåter er blitt brukt av de gamle. Så det må antas å være et par hundre år siden de var i bruk.

Det er sørgelig når slike gamle kulturminner blir ødelagt og borte. Kanskje hadde disse båtene en særlig kulturhistorisk verdi. Kanoer med huller for utliggere er tidligere funnet bare i Solør øst for Glomma. Og det er mulig at en type som Opptjernbåten, med den korte lengden og de tynne veggene, aldri har vært funnet i Norge før, mens den har vært alminnelig i Finland.

Ingeborg Østbye

Høkeren Gunerus

Min mor var født Petrine Gunerudatter Frogner. Hennes far var høker, eller handelsmann, på Frogner. Han drev også skyss-stasjon og gjestgiveri. Håkon Larsen Frogner var privilegert høker der fra 1855 til bestefar Gunerud Olsen Frogner overtok i 1860, og hadde rettighetene til 1894.

Vertshusene var på den tiden bare for reisende, og ikke for bygdefolket. Men den gangen som nå var det vel mange slags reisende, og ikke alle reiste like langt. I hvert fall var det slik at bondekonene kom og var fortvilet over mennene sine som satt og drakk øl på gjestgiveriet. De klaget sin nød til bestemor. Hun kunne ta en stol og sette den oppå kjellerlemmen, og sitte der til bøndene og konene deres dro hjem igjen. For ølet var i kjelleren.

Det fortelles at presten i bygda kom innom gjestgiveriet en varm sommersøndag og ble selvfølgelig bedt inn i bestestua.

- Om presten hadde lyst på et glass kaldt øl?

- Ja takk, mor Frogner, svarte han. Du selger jo øl så samvittighetsfullt, du.

- Å nei, du, den som selger øl må ikke eie samvittighet, svarte bestemor.

Bestefar var fryktelig streng og visstnok noe brutal av seg, men han hadde stor respekt for bestemor, ble det fortalt. Han var en foretaksom natur, og så ofte mulighetene etter hvert som de bød seg. Ikke minst visste han å utnytte trafikken som økte, ikke minst i forbindelse med bygging av Hovedbanen mellom Christiania og Eidsvoll i 1854. Og bestefar lærte jentene sine å bake. Han bygget en baksteovn og begynte bakeri, og solgte blant annet til jernbanefolk og reisende. En driftig kar, ble det sagt om ham.

Bestefar var altså høker, og det var en privilegert stilling inntil 1860. Da ble handelen frigitt for kaffe, sukker, krydderier og fargestoffer, samt alle innenrikske varer. Og fra 1868 ble betingelsene utvidet til å gjelde alle varer. Mot å betale 2 spesiedaler, kunne nå enhver få handelsbrev av fogden, uten spesielle kvalifikasjoner.

Bestefar drev også skyss-stasjon i Frogner. Den var først på Mo, om det var Øvre eller Nedre vet jeg ikke sikkert, og ble senere drevet av Håkon Larsen Frogner fra 1845 og til 1854, da bestefar overtok. Bestefar flyttet stasjonen til Frogner, der han i 1860 ble fast ansatt stasjonsholder for 100 spesiedaler per år. Han hadde bare en skysshest, men naboene hadde hester, så det gikk vanligvis bra.

Det var visse regler for skyss-stasjoner, og en av bestemmelsene var at en hest som hade vært ute hadde krav på en bestemt hviletid. Det var ofte hard kjøring, har jeg hørt fortalt. Håkon Larsen Frogner var bestefars kompanjong en tid. Han sa en dag nei til en reisende som maste på hest, for hesten måtte hvile litt.

- Vet du at du taler med amtmanden? spurte den reisende biskt.

- Det får så skure det, fa' min, svarte Håkon, og dette ble senere et ordtak i bygda.

I 1885 ble skyss-stasjonen overtatt av Julius Ruud på Store Ruud. Det er gårdene som i dag kalles for Ruudsgårda. Allerede året etter ble stasjonen igjen flyttet - til Hvalsødegård.

Det har vel i alle år vært en viss plage ved å drive gjestgiveri eller vertshus. Det var nok slik for bestefar også. Det kan en forstå av et brev han sendte til ordføreren i Sørums i 1878, der det bl.a. stod: «...jeg vilde være fri for alt Beværningsarbeide om søndagene, samt være fri for at modtage de slags reisende som Konduktøren trækker ud af vognerne og som ikke aldtid uden Hielp kan komme herop for at sove Ruset ud om Vinteren.»

Prisen for nattlosji var den gangen 60 øre. Men folk som reket etter veiene ble henvist til spesielle rom i drengestuen. Og i slike tilfeller kostet sengen bare 10 øre natten.

Gunhild Nilsen

Etter tradisjonen skulle Blaker skolemusikk-korps ha feiret sitt 50-års jubileum i år. Begge de to fanene som har vært benyttet i korpset oppgir 1947 som stiftelsesår, og alle tidligere jubiléer har vært feiret ut fra dette. Når årets jubileum skulle feires, fant en imidlertid ingen protokoller før 1949. I sin 17.mai-reportasje fra samme år forteller også Indre Akershus Blad at «det i år var første gang skolemusikken gikk først i toget». Vi har hatt en samtale med en av dem som var med fra starten, og presenterer i det følgende Kristian Klevens minner fra Blaker musikkliv.

Minner fra Blaker musikkliv

Musikken har gitt meg mange gleder gjennom livet. Og selv om hukommelsen har begynt å svikte meg den siste tida, jeg fyller tross alt 85 år til høsten, vil jeg gjerne bidra til Historielagets artikler om mine minner fra musikklivet i Blaker.

Blaker Musikklag

Det var noe som het Blaker Arbeiderpartis musikkorps i 1920-årene. De holdt øvelsene sine i salen på Skugstadmoen. Men ikke alle musikkinteresserte ville være med i et korps med et slikt navn. Da korpset i 1929 endret navn til Blaker Musikklag, og la øvelsene sine til verkstedet på Lundberg i Myrmellem, ble jeg som 17-åring med på althorn, senere gikk jeg over til baryton. Under Ole Husebys ledelse utviklet Blaker Musikklag et allsidig repertoar med overtyrer og potpurrier i tillegg til marsjer og valser. Ole Huseby var profesjonell musiker i Filharmonisk Selskaps Orkester.

På et bilde tatt på Skansen i begynnelsen av 1940-åra, er vi tolv mann i tillegg til dirigenten. Her kjenner jeg igjen Oskar Lundberg, Olaf Kristiansen, Leif Berg og Sigfred Kleven på kornett, Bjarne Stenby på trompet, Olaf Paulsen og Hans Bråten på althorn, Johan Bergerud på helikonbass, Jon Kurland, Kjell Thorseng og meg selv på baryton og Alfred Lundberg på trombone.

Gardemusikken

Selv fikk jeg et musikalsk løft da jeg under førstegangstjenesten i 1933 ble tatt ut til Gardemusikken. Jeg hadde kuma og lå på sjukebrakka da selve uttaket skjedde. Av 22 i rekrutteringskorpset skulle åtte mann taes ut til gardemusikken. Jeg hang ut av vinduet og ble så glad da navnet mitt ble ropt opp, at jeg ikke helt visste hva jeg gjorde. «Er’u blitt helt gæ’ern, eller,» spurte karen i nabosenga. Vi spilte jevnt over tre konserter i uka i Gardemusikken; på Majorstua, i Studenterlunden og ved Slottet, og vi hadde daglige øvelser fra 08.00 til 10.00. Bjarne Stenby fra Blaker Musikklag ble også tatt ut til Gardemusikken. Dirigenten vår het Hvam, og bodde på Tåsen.

Etter førstegangstjenesten begynte jeg som bygningsarbeider hos Construction i Oslo. Vi skulle begynne på Rikshospitalet da vi om morgenen 9. april 1940 fikk beskjed om midlertidig å reise hjem. Fjorten dager senere kom det melding fra firmaet om at vi skulle starte utbyggingen på Fornebu, men da var jeg allerede tilbudt jobb som vaktmester på Skansen, og der ble jeg i nesten 40 år, til jeg gikk av med pensjon i 1979. 7. desember 1935 hadde jeg giftet meg med Dagmar, og vi fikk etter hvert fire gutter; John (1936), Aage (1941), Sten (1943) og Finn (1948). Alle ble de med i Blaker skolemusikkorps. I dag har jeg ni barnebarn og åtte oldebarn.

Salongorkesteret

At jeg fikk arbeid lokalt i Blaker, førte til at jeg ble enda mer aktiv i musikklivet. En lærer på Fosserud skole som het Røe dannet i 1947 et salongorkester hvor Olaf Vestby fra Sørumsand og Bjarne Stenby fra Blaker spilte kornett, Leif Sagen fra Sørumsand spilte klarinett, og selv spilte jeg baryton. Foruten blåsere var det åtte strykere og en kontrabass med i salongorkesteret. Organisten i Blaker Kirke, Olaf Svarstad, spilte orgel. Vi hadde øvelsene på ungdomsskolen på Sørumsand, og spilte også mest der. Men vi holdt ikke på lenge. (Magnus Sørli antyder i Sørums Herred, bind 2, tre år. Red. anm.)

Blaker Musikklag flyttet øvelsene sine til Blaker Ungdomslags lokaler på Granlund. Det lå der huset til Johan Ingjer nå ligger. Min onkel, Olaf Kristiansen, overtok som dirigent etter Ole Huseby, og det var han til han døde i 1962. Han dirigerte også Blaker skolemusikkorps fra starten og til 1962. Selv overtok jeg som dirigent i Blaker skolemusikkorps det året Olaf døde, en oppgave jeg hadde i 14 år, til 1976.

Blaker skolemusikkorps

Idéen til Blaker skolemusikkorps ble unnfanget på et styremøte i Blaker Musikklag hjemme hos meg i midten av april 1947. Jeg husker ikke sikkert hvem andre som satt i styret, men jeg tror Olaf Bakken var formann. Flere av oss i musikklaget hadde etter hvert sønner som også hadde begynt å blåse. De deltok av og

I arbeidet med å feste minnene til Kristian Kleven på papiret har vi vært i kontakt med flere av de musikantene som var med fra starten. Jan Atle Roti, Gunnar Skovli og Kari Torgersen er andre navn som nevnes tidlig. Har du informasjon om dette, så skriv oss!
Red.

til på øvelsene våre. «Hvorfor starter vi ikke et juniorkorps?» spurte jeg, og slik ble det. Det var Olaf Kristiansen som stod for opplæringen, som skjedde individuelt søndag ettermiddag på Granlund med utgangspunkt i den lille noteskolen til Farre. Olaf Bakkens sønn Ove spilte tenor, Henrik Torgersens sønn Bjørn og Johan Bergeruds sønn Asbjørn spilte B-kornett, Nils Langelands sønn Ragnar spilte ess-kornett og min egen sønn John og Olaf Kristiansens sønn Willy spilte begge trompet. Bjarne Stenbys sønn Bjørn spilte althorn og Øyvind Nilsens sønn Bjørn spilte bass.

Vinteren 1948/49 begynte samspilløvelsene, og 17. mai 1949 kunne guttene for første gang marsjere i spissen for barnetoget. De hadde blå båtluer med rød dusk foran, og hvite skjorter med samme slags sløyfe i halsen. Sommeren 1949 deltok de også i et stort musikkstevne på Bjørkelangen.

Vi valgte ikke noe eget styre for Juniorkorpset, og førte heller ingen protokoll for Blaker Musikklag så vidt jeg vet. I Musikklaget hadde vi heller ikke uniformer, men felles uniformsluer. Instrumenter hadde de fleste selv i starten, men etter hvert som nye musikanter kom til, ble det kjøpt inn instrumenter til dem. Noter kjøpte vi i Slagerforlaget - Carl M. Iversen. Inntekten kom fra kontingenten og spilleinntekter. Det hendte vel at vi foreldre måtte legge ut litt til både instrumenter og noter.

Juniororkesteret utviklet seg raskt til Blaker skolemusikkorps, jeg husker ikke når dette formelt skjedde. Blaker Musikklag ble lagt ned midt på 1960-tallet. Noen av høydepunktene i den tida jeg dirigerte Blaker skolemusikkorps var opptakene vi gjorde i NRK i 1967 og 1972, og turen sommeren 1974 til et stort musikkstevne i Bredebro i Danmark. Samme år mottok jeg Sørumpriisen «for langt og trofast arbeid i bygdas musikkliv, spesielt i Blaker skolemusikkorps.»

Kristian Kleven

Ut på tur sommeren 1997

Blaker og Sørum Historielag vil også i år arrangere sine populære turer til viktige kulturminner i vårt område. Programmet ser slik ut:

Dyregravene i kommuneskogen i Blaker

Onsdag 21. mai klokka 18.30 møtes vi utenfor Biblioteket på Sørumsand, hvor bilene fylles opp og kjører til Mork Dagligvare, hvor det er avreise klokka 18.45 til Kamperud og videre innover skogen. De som vil møte direkte på Mork er velkomne til det. Leif Mathisen er vår guide.

Oldtidsminner på Valsmoen

Tirsdag 17. juni klokka 18.30 møtes vi på Sørum skole. Derfra går vi på beina for å se hulvei, oldtidsveier og gravhauger på Valsmoen. Leif Mathisen er vår guide.

Klebersteinsgruvene i Brennepåsen

Torsdag 21. august klokka 18.30 møtes vi utenfor Biblioteket på Sørumsand og kjører til Sørumsand skole. Fra Sennerud bruker vi en snau time på å gå til fots langs den

gamle veien til klebersteinsgruvene. Vår guide er Leif Mathisen.

Kjenn din bygd - busstur

Den tradisjonsrike bussturen med Leif Mathisen som cicerone arrangeres i år lørdag 20. september. Vi møtes klokka 11.00 utenfor Biblioteket på Sørumsand.

Både bussturen og de andre turene er åpen for alle. Ta gjerne med deg venner og kjente!

Mai bærer med seg forventning. Våren er her med varme, løvsprett og etterhvert blomstring. Vi bruker mer tid ute og trivselen øker. Mai og juni er en travel tid også for historielagene med arrangementer av ulike slag.

Det er etter vært blitt en tradisjon i Blaker og Sørum historielag med vandreturer til ulike lokalhistoriske steder. Også i år har vi mange interessante turer å by på. En kan forundres over at steder vi kanskje passerer daglig gjemmer på spennende historier. Vi må bare vite om det for å se det.

Ansvarlig for opplegg og guiding på turene er som tidligere år Leif Mathisen. Vi kan anbefale en spaseretur med ham som kunnskapsrik cicerone. Første mulighet er allerede torsdag 21. mai. Turene er også åpne for andre enn historielagets medlemmer. Gjør tilbudet kjent for venner og kjente. Det er dessuten gratis!

I tillegg til våre egne turer, vil jeg gjerne slå et slag for andre historielags turer. Det er mye spennende historie og mange gamle tråkk som kan oppdages ved å kikke over grensen til naboen. Både Romerikshistorie og byhistorie blir presentert.

Mange historielag er flinke til å annonsere sine turer, og maiutgaven av Skytilen pleier å gi en samlet oversikt over Romerikes totale turtilbud. Selv om sommeren er en travel tid, huskes de lokalhistoriske turene med glede av mange.

Vel møtt!

Dag Nordsveen

Artikler fra Blaker og Sørum historielag redigeres av Svein Sandnes. Bidrag og tips om stoff kan sendes ham med adresse Lederens spalte Postboks 62, 1927 RÅNÅSFOSS. Neste nummer kommer i slutten av september. Innleveringsfrist fredag 12. september.
